

MARTTI LUTHER OPPI-ISÄNÄ I

Väinö Hotti

(nettikuva)

MARTTI LUTHER

10.11.1483 – 18.2.1546

Martti Luther oli saksalainen munkki ja teologi, jonka opetukset käynnistivät uskonpuhdistuksen katolisessa kirkossa ja johtivat protestanttisen luterilaisen kirkkokunnan syntymiseen. Luther piti Raamatun kääntämistä latinasta kansan kielelle tärkeänä. [Wikipedia](#)

Luther tänään

Lutherin elämä on häipynyt monen mielestä muinaisuuden kätköihin. 500 – vuotta on pitkä aika. Historia on tehnyt tehtävänsä; Lutherilla ei ole kovin paljon käyttöä.

”Sillä ateenalaisilla ja siellä oleskelevilla muukalaisilla ei kenelläkään ollut aikaa muuhun kuin uutta puhumaan ja uutta kuulemaan” (Apt.17:21).

Vanhan arvo

”Näin on Herra sanonut: ”Astukaa teille ja katsokaa ja kysykää muinaisia polkuja, kysykää, mikä on hyvä tie, ja vaeltakaa sitä, niin te löydätte levon sieluillenne” (Jer.6:16).

”Ja filistealaiset tukkivat kaikki ne kaivot, jotka hänen isänsä palvelijat olivat kaivaneet hänen isänsä Aabrahamin päivinä, ja täyttivät ne mullalla” (1. Moos.26:15).

”Iisak kaivatti uudelleen auki ne vesikaivot, jotka hänen isänsä Aabrahamin päivinä olivat kaivetut, mutta jotka filistealaiset olivat Aabrahamin kuoltua tukkineet, ja antoi niille jälleen ne nimet, jotka hänen isänsä oli niille antanut” (1. Moos.25:18).

Meidän tulisi uudelleen kaivaa auki ”muinaiset kaivot”.

Relativismin aikaa

Lutherille oli oppi tärkeä. Tänään opillisuudelle ei anneta arvoa; kaikki on suhteellista. Lisäksi ”sosiaalinen evankeliumi” on vallannut hengelliset piirit. Luther oppeineen on joutunut inflaation uhriksi!

ERILAISET SUHTAUTUMISET LUTHERIIN

1. Ei merkitse mitään

Uudet aatteet ovat vallalla hengellisellä kentällä. Luther on nykyihmiselle liian vaikea omaksuttavaksi. Hänen oppinsa on liian raskas. Toisaalta ekumenia on syönyt monelta Luther-eväät. On alettu lämmitellä suhteita Rooman kirkkoon.

2. Luther-fanit

Niitäkin löytyy! Heille Luther on kaikki kaikessa. Voidaan puhua jopa ”Lutheriin hirttäytymisestä”. Luther on tällöin ehdoton auktoriteetti. Itse asiassa Luther asetetaan Raamatun rinnalle. **Horisontaalisen (vaakasuoran) tason käyttöön otto kertoo vertikaalisen (pystysuoran) yhteyden epäonnistumisesta.** Jos ja kun ihminen on kokenut vanhurskauttamisen ja uudestisyntymisen, hän on tullut ”oksastetuksi jaloon viinipuuhun Kristukseen!” Samalla hänelle on muodostunut kiinteä yhteys Sanaan, koska Kristus on Sana. Sanaan juurtuminen estää ”hirttäytymisen” inhimillisiin auktoriteetteihin; nämä sulkevat pois toisensa. Hirttäytyminen on raskaan sarjan KORVAUSTEOLOGIAA! Ken on päässyt Kristuksen sisälliseen tuntemiseen, hänellä ei ole mitään tarvetta eikä halua takertua inhimillisiin auktoriteetteihin!

”Minä olen viinipuu, te olette oksat. Joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, se kantaa paljon hedelmää; sillä ilman minua te ette voi mitään tehdä” (Joh.15:5).

”Alussa oli Sana, ja Sana oli Jumalan tykönä, ja Sana oli Jumala” (Joh.1:1).

(nettikuva)

Hirttäminen on teloitusmenetelmä, jossa teloitettava ripustetaan roikkumaan köysisilmukalla kaulastaan. Ripustusrakennelmaa nimitetään hirsipuuksi. Teloittamiseen käytetään rasvattua köyttä, jossa on kiristytvä hirttosilmukka. Teloitettavan kuolema seuraa joko niskan murtumisesta tai tukehtumisesta. Niska murtuu kun teloitettava putoaa köyden varaan ja venymätön köysi nytkähtää pituuden päättyessä. Niskan murtuminen aiheuttaa välittömän kuoleman. Tukehtuminen on hitaampi ja tuskallisempi kuolintapa ja lähinnä seurausta epäonnistuneesta hirttämisestä. Ripustusrakennelmassa voi olla samanaikaisesti useampi kuin yksi henkilö. Hirttotapahtumia on historiassa järjestetty näytösluonteisesti niin, että tapahtumaa on ollut todistamassa yleisö (WIKIPEDIA).

Surkea ratkaisu

Hirttäytyminen merkitsee **epätoivoista tekoa**. Se on kuoleman sanansaattaja. Se merkitsee elämän päättymistä. Hengellisessä mielessä tämä merkitsee voimakasta eksymystä. Tällöin ei ole löydetty ELÄMÄN RUHTINASTA KRISTUSTA ja on ”jäykkäkouristuksen vallassa takerruttu korvikkeeseen, epäjumalaan”. Ihminen on **sokeudessaan** joutunut valheen kahleisiin. Hän on joutunut ”syvyyden silkin sitomaksi”:

”Synnin kaikkein hienoimmatkin rihmat riittävät sitomiseen. Syvyyden silkit ovat lujaa tekoa” (Niilo Tuomenoksa, Valkoiset synnit, s.22).

Hänen on välttämättä päästävä Kristuksen käsiin ja hoitoon pelastuakseen:

”Jeesus vastasi heille: ”Totisesti, totisesti minä sanon teille: jokainen, joka tekee syntiä, on synnin orja. Mutta orja ei pysy talossa iäti; Poika pysyy iäti. Jos siis Poika tekee teidät vapaiksi, niin te tulette todellisesti vapaiksi” (Room.8:34-36).

3. Terveellinen suhde

Tällöin Lutheria (ja muita oppi-isiä) lainataan ”valikoiden”. Heiltä otetaan ainoastaan VALITTUJA PALOJA. Heitä lainataan vain sikäli, kun näiden teksti pitää yhtä Raamatun kanssa. Muu teksti hylätään. OSMO TIILILÄN neuvo on oikea:

”Sellaisissa kohdissa, joissa näyttää olevan ristiriitoja Raamatun ja Lutherin välillä, ei luterilainen kirkko luonnollisestikaan voi ratkaista asioita Lutherin eduksi Raamattua vastaan. Se ei ole sidottu Lutherin auktoriteettiin, vaan Raamatun auktoriteettiin” (Tiililä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s.224).

Tällöin toteutuu myös Lutherin oma toive ja ajatus:

”Hänen (Lutherin) kirjansa haudattakoon vaikka seitsemän sylen syvyyteen, jos ne vieroittavat tai estävät ihmisiä lukemasta Raamattua” (Martti Häkkinen, Sisälle sanaan, s.13).

Samalla tässä toteutuu luterilaisuuden keskeinen periaate: YKSIN RAAMATTU!

MARTTI LUTHERIN PERSOONA

1. Rauhan ja sodan mies:

”Ehkei kukaan muu ihminen”, Thomas Carlyle sanoo, ”jolla on niin nöyrä ja rauhallinen mielenlaatu, ole koskaan täyttänyt maailmaa sodalla ja taistelulla” (Kares, Luther, s.162).

”uskonpuhdistajalla oli ´lempeä ja hellä sydän, täynnä myötätuntoa ja rakkautta, niin kuin jokaisen urhoollisen miehen sydän on” (167).

”suurin karheus ja sydämellisin rakkaus voivat asua samassa sydämessä” (99).

”Luther oli karhu, jolla oli karitsan sydän” (156).

2. Lähdeihminen

Lutherin valtavaa kirjallista tuotantoa ajatellen, tulee mieleen ”pulppuava lähde”. Luther ammensi aina uutta kirkasta ja raikasta vettä jumalallisesta lähteestä.

”Juhlan viimeisenä suurena päivänä Jeesus seiso i ja huusi sanoen: ´Jos joku janoaa, tulkoon minun luokseni ja juokoon. Joka uskoo minuun sillä tavalla kuin Raamattu sanoo, hänen sisimmästään on juokseva elävän veden virtoja. Hän sanoi tämän Hengestä, jonka häneen uskovat tulivat saamaan. Henki ei ollut vielä tullut, koska Jeesus ei vielä ollut kirkastettu” (Joh.7:37-39; Saarnivaaran käänn.)

Tuo lähde avattiin Golgatalla, mutta varsinaisesti ihminen tulee elävän veden lähteeksi **silloin, kun hän tulee uskoon**. Tämä tapahtui Lutherille ”tornikokemuksen” yhteydessä.

3. Hengen jättiläinen

”Aikoja sitten eläneistä ihmisistä ei kukaan liene jättänyt jälkeensä niin paljon tietoja itsestään kuin Martti Luther...Luther kirjoitti itse noin 450 kirjaa...Pintapuolisen arvion mukaan hänen tuotantaan on mainituksa suuressa laitoksessa noin seitsemänkymmentätuhatta sivua...Säilyneitä saarnoja on, kuten sanottu, noin kolmetuhatta ja hänen kirjoittamiaan kirjeitä noin kaksituhatta 10 kuusisataa. Ylioppilaiden muistiin merkitsemien pöytäpuheiden määrä nousee yli kahdeksan tuhannen” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, ss.25-27).

”Ei kukaan ajatteleva ihminen voi katsella suurta Weimarin laitosta, jossa 103 nidettä kertoo yhden ainoan ihmisen henkisestä perinnöstä, yhtymättä erään Lutherin tutkijan lausumaan: ´Hän oli suitseva tulivuori` (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.28).

Kun tutustuu kokonaisvaltaisesti Lutheriin, hänen mittasuhteensa muihin historian merkkihenkilöihin tulee esille. Hän on ”päätänsä pitempi” kaikkia muita. Vaikka Luther meni harhaan muutamissa teologisissakin lausunnoissa, siitä huolimatta hän on teologina voittamaton. Kukaan kirkkohistorian opettaja ei yllä lähellekään Lutherin tasoa; Luther painii omassa sarjassaan! Tuskin löytyy ketään muuta henkilöä, jolla maailmanhistorian kulkuun Jeesuksen ja apostolien jälkeen olisi ollut

suurempi vaikutus. Lutherin jämerät opetukset peittyvät tämän päivän kirkollisessa kentässä lukuisten ekumeenisten kukkien alle.

4. Tornikokemus

Tornikokemuksen aikaan Lutherin työhuone oli luostarin tornissa. Ajankohta on edelleenkin kiistanalainen. Tämän kokemuksen myötä Luther syntyi uudesti.

”Tornikokemuksella on ollut Lutherin elämässä niin käänteen tekevä merkitys, että sitä on voitu verrata Paavalin Damaskon-elämykseen” (Kares, Luther, s.349).

Tämä johti Lutherin teologisesti aivan uusille urille:

”Silloin tunsin itseni suorastaan uudestisyntyneeksi, ja uskoin astuneeni avatuista porteista paratiisiin” (mt.s.353).

”Ilmeistä on, että tornikokemus on ollut aivan yht`äkkäinen murros ja selvyyteen pääseminen. Uusi tieto on yllättäen vallannut Lutherin sielun” (367).

”Sinä hetkenä uuden elämän voima tulvehti hänen rasittuneeseen sydämeensä. Hän tunsi itsensä kokonaan uudestisyntyneeksi. Paratiisin suljetut portit avautuivat hänen ikävöivän katseensa edessä. Koko Raamattu kirkastui aivan kuin uutena ja toisenlaisena kuin ennen” (371).

”Moni kilvoitteleva sielu Lutherin jälkeen on tavallaan joutunut kulkemaan saman ahdistusten tien ja tekemään saman ihanan löydön” (373).

”Luther joutui siltä kohdalta vähitellen tuohon uuteen näkemykseen: simul iustus et peccator, samalla kertaa vanhurskas ja syntinen. Se on tila, missä kristitty jatkuvasti, joka päivä elää: kadotettu ja tuomittu, mutta Kristuksessa armahdettu...Tämän ´uuden` vanhurskauttamisopin yksinkertaisena ja valtavana sisältönä oli ´sola fide, sola gratia, solus Christus`, pelkkä usko, pelkkä armo, pelkkä Kristus” (373,374).

LUTHERIN OIKEAT NEUVOT

1. Kirkko-oppi

”Minä pyydän, että ihmiset olisivat minun nimeni suhteen vaiti eivätkä nimittäisi itseään luterilaisiksi, vaan kristityiksi. Mikä on Luther? Ei tämä oppi minusta ole, eikä minua ole ristiinnaulittu kenenkään edestä. Paavali ei voinut sietää, että kristityt nimittivät itseään hänen tai Pietarin mukaan. Kuinka sitten minä, vaivainen, haiseva matosäkki voisin antaa Kristuksen lasten nimittää itseään minun kurjan nimeni mukaan? Ei niin rakkaat ystävät, vaan hävittäkäämme juuria myöten puoluenimet ja

ottakaamme kristityn nimi hänen mukaansa, jolta oppimmekin on! Minä en ole enkä tahdo olla kenenkään mestari. Yksin Kristus on meidän Mestarimme.”

Martti Luther; Ole turvallis in mielin – kokoelmassaan.

2. Jumalanpalvelus

”Hän pelkäsi ahtaita kaavoja ja pyrki siihen, että välttämättömässä reformaatiotyössä säilyisi terveellinen vapaus. Hänelle oli todella henki pääasia ja muodot sivuas ia. Hän ymmärsi, että uusi henki luo vähitellen uudet muodot ilman, että tarvitsee ahdistavaa pakkoa käyttää. Hän ei koskaan pitänyt kaavamaisista jumalanpalvelusmenoista. Ja on hyvin merkittävää, että mitä vanhemmaksi hän tuli, sitä enemmän hän niitä pelkäsi. Hän näki vaaran, että seuraava sukupolvi ehkä alkaisi enemmän kiivailla kirkonmenojen kuin lihan kuolettamisen puolesta” (Kares, Luther, 151, 152).

”Luther luotti liikaakin siihen, että evankeliumin henki vähitellen sisäisestä pakosta muuttaa muodot. Kun v.1525 Wittenbergissä otettiin käytäntöön Lutherin ”Saksalainen messu”, niin jumalanpalvelusjärjestys sen mukaan liittyi pääkohdissaan vanhoihin tapoihin. Edelleen säilytettiin katolinen tapa kohottaa siunatut ehtoollisaineet kansan edessä Kristuksen kuoleman muistoksi. Samoin säilytettiin mm. kynttilät ja messupuku. Edellinen tapa todella vähitellen hävisi, mutta messupuvut oloivat niin hyvää ainetta, että ne ovat eräiden luterilaisten kirkkojen piirissä nyt (1944) jo kestäneet yli neljäsataa vuotta ja näyttävät omaavan Fenix – linnun taidon uudistua tuhkasta entistä ehommiksi. Mitähän Luther olisi arvellut, jos hän olisi sielunsa silmillä nähnyt, että uskonpuhdistuksen luoman kirkon papit vielä 1900 – luvulla pitävät tiukasti kiinni vanhasta muodosta ja esiintyvät messupuvuissaan jonkinlaisina kuriositeetteina muinaisilta ajoilta” (153,154).

”Luther uskoi, että kirkolliset olot järjestyisivät itsestään, kunhan vain julistus oli oikeaa ja kun seurakunnissa suoritettaisiin tarkastuksia” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.37.

(nettikuva)